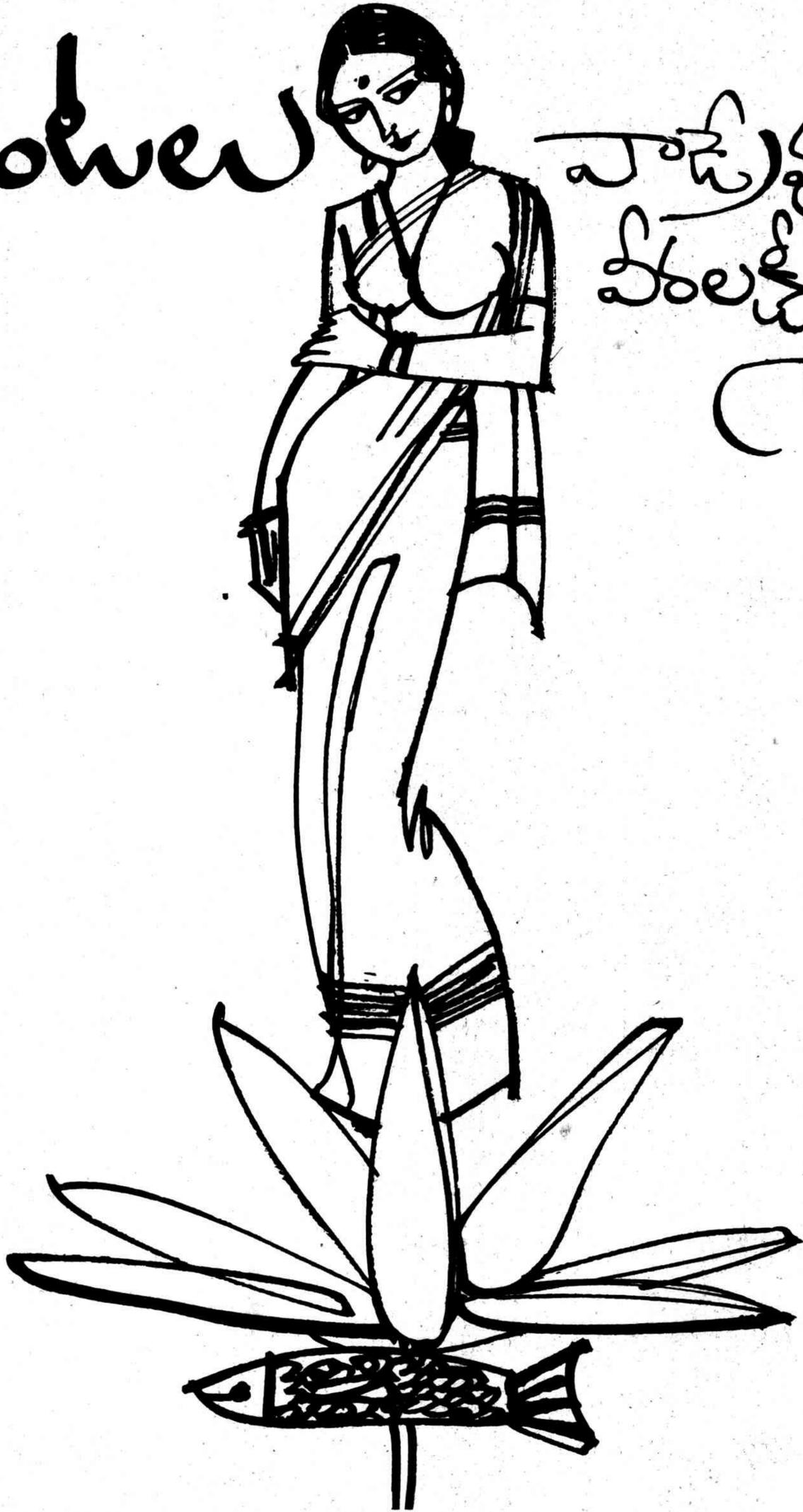

1983 ఉగాది కథానికల పోటీలో రు. 116/-లు కన్సోలేషన్ బహుమతి పొందిన కథ!

మంటలు

వాద్యమ
వీణలక్ష్యదేవి

'ధైర్య, సాహసే, లక్ష్మి' అనుకుంటూ ఆ ఇంటి గేట్ తీశాను-

ఆ "భుభ సమయంలో" రాకుండా ఇంత కాలానికి వస్తున్నందుకు విం కోపవదుతుందో- అని భయపడుతూనే-శ్రీలక్ష్మిని ధైర్యమూ, సాహసమూ వుండి కూడా లక్ష్యసాధన కోసం దూరం చేసుకున్న-నేను.

వా గురించి

నాకు తెలియదు. ఆంధ్రకేనేమో - రోటీన్ జీవితం లోని సంగతులను ఎంతో ఆసక్తి కలిగించేలా కథలుగా చెప్పే నాన్నగారన్నా, సీత అత్తయ్య అన్నా ఇష్టం.

అలాగే - జీవితంలోంచి కవిత్వం వుట్టడమేకాక, జీవితమే కల్పితంగా మారే దశకు కవులు, రచయితలు రావాలని కంటకనే చిన్న తమ్ముడు చివ వీరభద్రుడూ ఇష్టమే. సాహిత్యమూ, సంగీతమూ, సినిమాలూ తెలిసిన మనవెరిగిన మిత్రులతో కబుర్లు మరీ ఇష్టం.

చలంగారి వికాయతీ నా ఆదర్శం.

"పదవ ప్రయాణం" పద్యరాజుగారు, "చీకటిగుండల జర్కన్" త్రిపుర గారు ఎంతో ఎంతో ఇష్టం.

త్రిపురగారు - "అయనే నా first fan. బహుశా last fan కూడా కాబోయి". అవి ఎవరి గురించి రాశారో అయనే నాగురువు. నాకూ మొదటి-చివరి- అభిమాని అవి చెప్పడానికి సాహసినూ ప్రేమతో. ఆనందంతో ఆ కథని అయవకే సమర్పించుకుంటున్నాను.

— వాదేవు వీరలక్ష్మీదేవి

నా కథకు బహుశా విచ్చిన ఆంధ్రజ్యోతికి కృతజ్ఞతలు. "వెన్నెలముగ్గు" కథతో ఆంధ్ర జ్యోతి సాతకులకు పరిచయమైన నేను కాకినాడ లోని సంస్కృతకళాశాలలో తెలుగు ఉపన్యాసకు రాలని

నాకు తెలిసిన, అనుభవంలోకి వచ్చిన విషయాల గురించి తప్ప కల్పించి కథలు వ్రాయడం

గుమ్మంలోనే ఎదురయింది. ఎప్పటిలానే, పెదవుల చివర్ల నుంచి సాగి బుగ్గల లోతుల్లో విశ్రాంతి తీసుకుంటున్న చిరునవ్వు. విశాలమైన మదుట విండైన బొట్టు,

"ఇప్పుడా రావడం-?" అంటోంది ఆ చిరునవ్వులోంచే విరిసిన చిరుకోపంతో. ఇల్లు చాలా చిన్నది. అయినా ఎంతో ముచ్చటగా, పొందికగా, ఇంకా చెప్పాలంటే మనోహరంగా ఉంది. నా వెనకే ఉండి కొత్త ఇల్లం తా చూపించింది. నా కాంప్లీమెంట్లు అన్నీ చిరునవ్వుతో వింటూ చివర్లు అంది.

"అసలు నువ్వు చూడవలసినది. నేను చాలా రోజులుగా నీకు చూపించాలని వెయిట్ చేస్తున్నదీ మా ఇల్లుకాదు చిట్టి బాబూ."

పెరల్లో నర్సీ చెట్టుకింద తులసికోట చూస్తున్నాను. చిన్ని కోట. మట్టితో కట్టిన దది. అలికి, సున్నం ముగ్గులతో ఆ చల్లటి నర్సీనిడన ఆ తెల్లటి ముగ్గుల్లో విశ్రాంతి తీసుకోవాలనిపిస్తోంది. ఎంత ఆర్థిస్ట్రీ!!

ఉత్త ఆర్థిస్ట్రీయేనా? "వద చూపిస్తాను" అంటూ దారితీసింది. అయితే ఇవేవీ కావన్నమాట. ఇంత కంటే తన మనసుని దోచి నాతో వంచుకోవాలి అనిపించే ఆ ఆనందం - ఏమిదో? అదే అన్నాను నైకి.

"చూస్తావుగా!" అంటూ ఇల్లు దాటి కొద్ది దూరం నడిచింది.

దాదాపు రెండు వేల గజాల నేలలో కొంత మేర వంగతోట కొంత మేర మిరపతోట. మధ్యలో చిన్న దొరువు. ఆ దొరువు చుట్టూ వేపచెట్లు. తాటిచెట్లు, జీడి మామిడి పూల సౌకభం. అక్కడికి తీసుకు వెళ్ళి - "చూడు చిట్టి! ఇప్పుడు" అంది.

చిన్నప్పుడు అటల్లో కళ్ళు మూసి ఎక్కడెక్కడో తిప్పి హలాతుగా ఎక్కడో వదిలేస్తే ఆ కాసేపూ ఎంతో వెలుగు - కళ్ళని వట్టనంత వెలుగులో - కళ్ళు కనవడేవికావు కాసేపటి దాకాను.

అలాగే ఇప్పుడూను. ఈ అందానికి కళ్ళు వట్టడంలేదు-కళ్ళు కనిపిస్తూనే ఉన్నా. ఆ చిన్న దొరువునిండా ఎర్రకలువపూలు,

కిందికి దిగి తాకబోయేను. ఆ కదలికకి జల జల జలా దొరువంతా చేపలు నీళ్ళని కొన్ని వేలు. లక్షల అలలుగా మార్చేకాయి. చిన్ని, చిన్ని అలలు. వాళ్ళు ఝల్లుమంది నాకు.

తలెత్తి చూశాను. చుట్టూ బంతిపూలు-బొప్పాసి చెట్లు-అక్కడ లేని మొక్కలేదు.

"ఏవిటిది? ఎవరిది? నీకెలా దొరికింది?" అన్నాను. "ఆగాగు అన్ని ప్రక్కలా. ఇది మనదే. అంటే మనది కాదనుకో....కాని అందమంతా మనదే. ఇంటి కొచ్చిన మర్నాడు వీర్రాజు పిలిచాడు. పిలిచి చూపించిరెండు కలువలుకోసి ఇవ్వబోయాడు వద్దని-కొయ్యనివ్వలేదు. "మీరేం కావాలంటే అవి తీసుకోండమ్మా. ఇది మీతోకే" అన్నాడు-" అంది.

"వివరంగా చెప్పవోయ్" అన్నాను. "చూశావా! ఇది దొరువుగానే ఉండేదన్న మాట పూర్వం. దీంట్లో ఈ ఎర్ర కలువలు వేకాడు. వీటికి తోడు కోసం అన్నట్లు కాసిని చేపవల్లర్ని తెచ్చి ఇందులో పోకాడట. అవి తామర తంపరై పోయాయి. ఇది కొలనయి పోయింది."

స్నేహితులీ వినిపాలలు!
కలకలవిలువల!

వెబ్బెట్ 25% విలువలయ్యాయి!

జొన్నలగట్ట లలికెదేవి
 జీవన విలాసం ..... రూ.13/-
 (హాకెజిసతి ఫిలియంట్)

జి.భవోత్త కృష్ణమూర్తి
 ప్రేమసలీక్ష ..... రూ.10/-

చుదివారి?

జొన్నలగట్ట లలికెదేవి
 వసుంత గీతిక ..... రూ.11/-
 గిరిజిత్రాభిషేక
 దంపతులకై వర్ణలంఠి ..... రూ.13/-
 వలివేటి గోకుండుబ్రహ్మణి
 కలంకలిచిత్ర ..... రూ.19/-
 (ఆంధ్రప్రదేశ్ కవిసభ ప్రచురణ)

స్నేహితులీ వినిపాలలు!
 స్నేహితులీ వినిపాలలు
 విజయవీధి-2.

“ఏయ్! ఇంకా కలుపలన్నావు. మళ్ళీ తామరలంటున్నావేమిటి?”

“అచేనోయ్. పెద్ద చిక్కాచ్చింది మన ‘కవి సమయాలతో’- ఇవి పొస్తున్నే పూసి మధ్యాహ్నానికి వాడిపోతున్నాయి- మళ్ళీ సాయంత్రంనించి విడుస్తున్నాయి. అందుకే వీటినే మనలో తెలిస్తేమ.”

“ఇంతకీ వీర్రాజు సంగతి?”

“ఆ! వస్తున్నా” - సీరియస్గా ఆ యి ప్రోయింది.

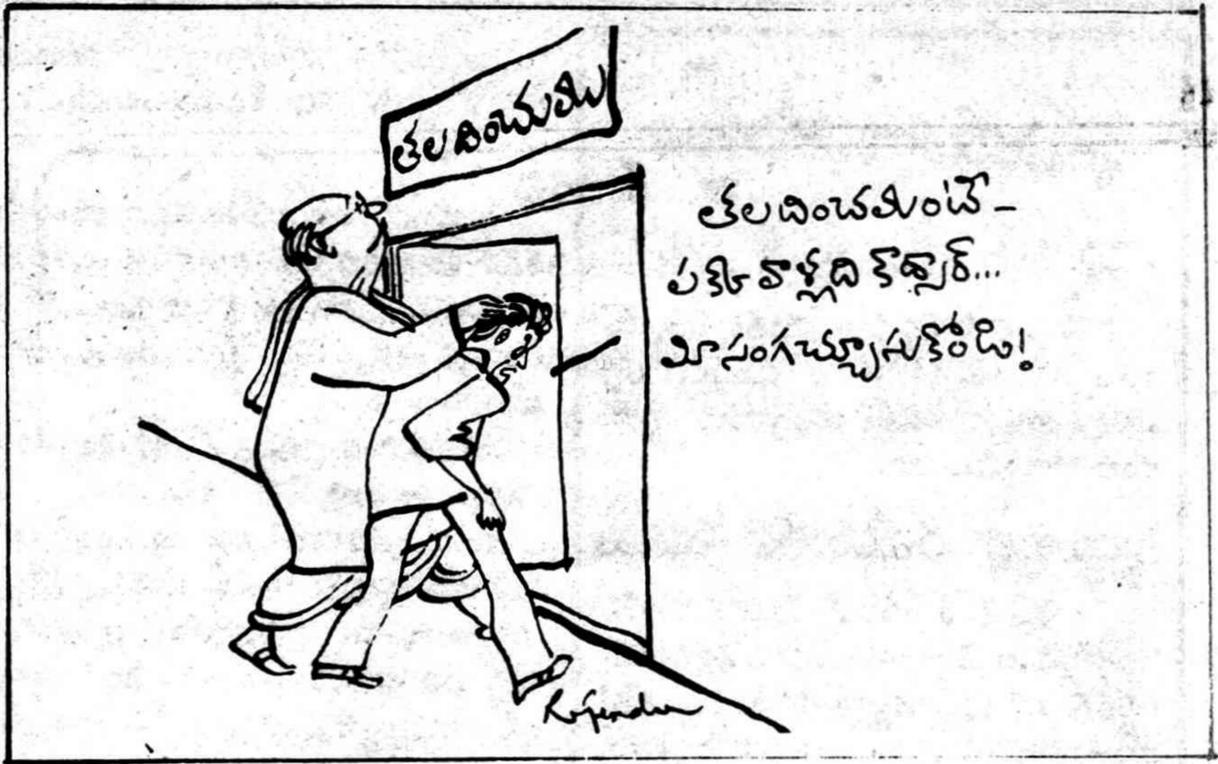
ఇలాంటి మాటలు తను చెప్తుంటేనే వినాలి. చాలా గాఢంగా, గొప్పగా అని పిస్తాయి.

“అతనికి భార్య లేదు చిట్టి! ఇరవ య్యేళ్ళ క్రితం నించి - అంటే ఈ తోట వేసినప్పటినించి తెల్లవారి నేను సచేసరికే ఆ పక్క దొరువులోంచి నీళ్లు తెచ్చి ఆ మొక్కలనీ తడుపుతూ వుంటాడు. ఆ కలువల దొరువులో కుండ ముంచడు.

ఏనాడు వేశాడో - ఆ గుప్పెడు చేపలు - అవి అలా వెరుగుతూనే వున్నాయి. కాని ఏనాడూ ముట్టుకోలేదట. అమ్మకోవడానికి వచ్చిమిరపకాయలు కోసేటప్పుడు కూడా అతనికి చేతులాడవేమో అనిపిస్తుంది.

ఇంత (శ్రమైక) జీవన సౌందర్యాన్ని నేను భరించలేకపోయాను. నువ్వు ఎప్పు డెప్పుడొస్తావో? చూపించాలని ఉవ్విళ్ళూరి పోయాను.”

ఇదెక్కడి పిల్ల? తను కొత్తగా కట్టు కున్న ఇల్లు చూపించాలని సరవాలేదే? అని

పించలేదు నాకు - ఆ పిల్ల నా ఒక్కడికే తెలుసునన్న గర్వం ఉన్న నాకు.

“వింటున్నావా?”

“ఓ రోజు వంకాయలు కోసి ఇచ్చాడు. “తీసికెళ్ళి కూర వండండమ్మా! అప్పటి కప్పుడు కోసిన కాయలు- కూర బావుంటుంది” అన్నాడు. దాదాపు రెండు కేజీల కాయలు. డబ్బులివ్వబోయాను. చాలా నొచ్చుకున్నాడు. “అమ్మా! నాకు కలిగింది ఇదే ఎక్కడో ఎలాగూ అమ్మకోకతప్పదు. వద్దమ్మా” అంటూ.

చిట్టి! మనుషుల్లో ఇంకా ఈనాడు డబ్బు పట్ల ఇంత నిరాసక్తత ఉందా?”

తలదించుముండో - ఏకైక వాళ్ళది కొద్దార్... మిసంగచ్చుసుకోండి!

అలా చెప్తునే వుంది. వెనక్కివచ్చే శాం. నా కళ్ళలో ఆ ఎర్ర కలువలే. నా పళ్ళంతా ఆ అలల పులకింకే. నా మనసంతా లక్ష్మి చూపించిన ఆ శ్రమైక జీవన సౌందర్యమే.

వంకాయలూ, వీరకాయలూ తప్ప వాటికి నీళ్లు పోసే చేతుల వెనక హృదయం ఎవరికి తెలుస్తుంది-? !!

అందుకే లక్ష్మితో గడిపిన కాలం నాకు అమూల్యం. “జీవితంలో అన్నీ ఆలోచించ గలగడం. అనుభవించగలగడం నువ్వే నేర్పావు కదా!” అంటుంది.

నిజమా?

ఋతువుల అందాలు, పూల వాసనలు.

మీ యింటిని అలంకరించడానికి లక్షలు ఖర్చు పెట్టనవసరం లేదు!

PHONE: 63272

రూపమ్మ గ్రాండ్ బజార్

ప్రకాశం రోడ్, (బీసెంట్ రోడ్ సెంటర్) విజయవాడ-2.

డోర్ కరెన్స్, బెడ్ షీట్స్, సోఫా కవర్స్, మొదలగు వాటితో ఆకర్షణీయంగా మీ యింటిని అలంకరించండి!

- హౌదరాబాద్ - మద్రాస్ రేల్వే కన్యకా తిలి తక్కువ ధరలు!
- డోర్ కరెన్స్ కు సైపుల్స్ గల టైలరింగ్ సౌకర్యం కలదు!

ADAR

సమాచారము

నెహ్రూ యువక కేంద్రం

చిత్తూరులోని నెహ్రూ యువక కేంద్రం మార్చి 12, 13, 14 తేదీలలో యువజనోత్సవాన్ని, జానపద కళల వుత్సవాన్ని స్థానికంగా నిర్వహించారు.

కృష్ణాజిల్లా రచయితల సభలు

మే నెల 7, 8 తేదీలలో విజయవాడలోని ముక్కామల వెంకటప్పయ్య మెమోరియల్ కాలింగ్స్ లో కృష్ణాజిల్లా రచయితల ఆరవ మహాసభలు జరుగుతాయి. కవి సమ్మేళనం, మహిళా సదస్సు, వివిధ సాహిత్య ప్రక్రియలపై సమీక్ష, ప్రాచీన సాహిత్యం, తెలుగు సాహిత్యంలో శాస్త్రీయ దృక్పథం అంశాలుగా సదస్సులు జరుగుతాయి.

కళింగ సాహిత్య సమ్మేళనం

ఒక్కరిలో మాతనంగా నెలకొన్న యీ "కళింగ సాహిత్య సమ్మేళనం" కళింగ దేశపు రచయితల వివరాలతో గ్రంథ సంకలనం దాఖిందిస్తున్నది. పితాపురం నుంచి యుషిలయ వరకుగల(నవయుగానికి [1875-1980] చెందిన రచయితలకు ప్రత్యేక ప్రాధాన్యంతో) సాహితీ పుల వివరాలను, ఫొటోలు, వ్యాసాలు, స్వీయ రచనలు వగైరాలను డాక్టర్ గంటి శ్రీరామమూర్తి, ఉపాధ్యక్షుడు- కళింగ సాహిత్య సమ్మేళనం, వైస్ ప్రెసిడెంట్. ఎ. ఎమ్. ఎ. ఎల్. కళాళం, అనకాపల్లి, అన్నచిరునామాకు పంపవచ్చు.

మ ద్రా వ్

తెలుగు సంగీత అకాడమి

ఏప్రిల్ 9న శంకరదాస్ ఆడిటోరియంలో శ్రీమతి డి. కె. వల్లభామూర్తి జ్యోతి వెలిగించి "మద్రాస్ తెలుగు సంగీత అకాడమీ"కి ప్రారంభోత్సవం జరిపారు. డాక్టర్ మంగళంపల్లి బాలమురళీకృష్ణ యీ సంస్థకు అధ్యక్షులు, ఫౌండర్. ప్రమోటర్ శ్రీ టి. వి. కె. శాస్త్రి స్వాగతంవలికారు. అకాడమీ లక్ష్యాన్ని డాక్టర్ బాలమురళి వివరించారు.

"మృదంగ విద్వాన్" శ్రీ కోలంక వెంకటరాజును శ్రీ పి. వి. రమణయ్యరాజు సత్కరించారు. అకాడమీ ఆయనకు "లయ విజ్ఞాన మార్గాద" బిరుద ప్రదానం చేశారు. శ్రీచిట్టిబాబు వీణావాద్యం ఆనటి ప్రత్యేక కర్షణ! కార్యదర్శి శ్రీ పి. బి. శ్రీనివాస్ వందన సమర్పణ చేశారు.

ప్రపంచంలోని సౌందర్యాన్ని చూడడం తనే నేర్పించింది కదా నేననుకుంటాను.

* * *

రెండు రోజులు కాలేదు. ఈ సాయంత్రం తనని చూడాలని మనసు మహా ఆరాటపడి పోయింది. వుండలేక పోయాను. లోపల ఎక్కడో ఉన్నట్టుంది. బైట పలకరింపులు. మర్యాదలు మధ్య-

సన్నటి గజ గిన్నెలో మామిడివండు ముక్కలు- స్పూన్ వేసి తెచ్చింది.

మహా ప్రసాదం- అని మనసులో అనుకుని తీసుకున్నాను. ఒక్క ముక్క నోట్లో పెట్టుకున్నాను. "అమ్మతం! ఇదేమిటి? కేస్ట్ మారిపోయింది-? అరె- ఏం ముక్కలివి-? బొబ్బాసి ముక్కలా?"- అన్నాను.

కళ్ళనిండా మెరుపులు - మొహమంతా ప్రవుల్లం. ఆనందం హృదయ దమ్ముంగా వున్నట్లు. నిలువెల్లా ఆవరించినట్లు-

"వీర్రాజు తోటలోవి" - అంది.

అని - "ఎంత నిస్సంగత్వం చిట్టి ఆతనిది! ముఖ్యమయిన వయసులోంచి భార్య లేకుండా పోయింది. ఆ పూలు. ఆ పూల చుర్య తిరిగే చేపలు- ఆ తోట- వీటి మీద ఎంత ప్రేమో? - రవీంద్రుడి తపోపన సందేశం గుర్తొస్తోంది నాకు" అంది.

"కలువలు చూద్దామా?" అన్నాను. నాకు నిజానికి వీర్రాజునే చూడాలని వుంది.

"ఇప్పుడు ముడుచుకుపోతాయి- మరో సారి వెళదాం." అంది. అని "వదేళ్ళ పిల్ల- మనవరాలు-వండి తెస్తుంది. ఓ రోజు చూశాను. చిన్న ట్రాన్సిస్టర్లో పాటలు- ఆ తోటలో ఆ తాతకి మనవరాలి చేతి భోజనం. ఆడ దిక్కులేని సంసారం-

అంటూనే కళ్ళనించి నీళ్ళు జలజలాలాయి.

"వద్దు లక్ష్మీ! తప్పు. మరీ ఇంత సున్నితమా?" కసిరాను.

లక్ష్మీ నా దిక్కు. ఆడదిక్కు లేకుండా పోయిన నా కోసం- ఏడుస్తోందా?

లక్ష్య నిర్వహణకు కట్టుబడి "పోయిన" నాకు సంసారమా? భారమైన మనసుతో వచ్చేశాను.

* * *

చాలా కాలానికి. ఏ బలమైన సిద్ధాంతాల దగ్గర మే మి డ్ల ర మూ విడిపోయేమో అక్కడే కలుసుకున్నాం.

అయితే ఏం లాభం?

మేం కలుసుకున్నా. కలిసిఉండలేనప్పుడు.

ఇలా మా లక్ష్యం ఒకటవడానికి ముందు- చాలా కాలానికి- లక్ష్మిని చివరిసారేమో అన్నట్టుగా చూద్దానికి వెళ్ళాను.

చాలా దిగులుగా ఉంది. పలకరించడానికే భయం వేసింది.

"వచ్చావా! దా! కూచో" అంది. చాలాసేపటికి నేనే అడిగాను.

"ఎర్ర కలువలు చూపించవా?" తలెత్తింది.... ఎర్రబడిపోయిన కళ్ళు- నిండా నీళ్ళతో-

"చూస్తావా! దా!" అంటూ పెరట్లోకి తీసికెళ్ళింది

ఆశ్చర్యపోయాను. అక్కడ పూర్వం ఏముందేదో గుర్తు తెలీనంత మార్పు. రెండు అంతస్తుల పేడ. చుట్టూ పెద్ద ప్రహారీ.

"ఏమిటి లక్ష్మీ-? ఇది" అన్నాను.

"చిట్టి! దమ్ముంటే ఎంత తక్కువ కాలంలో ఎంతెంత భవనాలు కట్టెయ్యి వచ్చో చూశావా?" అంటూ- ఏడ్చేసింది.

చటుక్కువ దగ్గిరికి తీసుకుని కళ్ళు తుడిచాను.

లక్ష్మీ స్వర్గు. హృదయమంతా కాంతి, చల్లదనం. అగ్నిలా మందలపిన నా హృదయం- ఇలా కాంతిచేస్తుందనే నేవిలా ఇంతదూరంగా మిగిలిపోయింది.

నెమ్మదిగా తేరుతుంది.

"ఓనాడు మధ్యాహ్నం ఆ చల్లని పీఠలో- ఆ కాలను గట్టున ఇసుకలో వదుకుని కర్ర బాబు "భారతి" చదివాను. ఎన్నోసార్లు! ఆనాడు భారతిలాగే ఆలోచించాను. ఆ సవ్యసాచిని దూరంగానే నిలబెట్టాను. కాని- నా కళ్ళముందే ఇంత అన్యాయమూ జరిగి పోయింది."

"వీర్రాజు ఏదీ?"

"వున్నాడు. ఆ రోజు సాయంత్రందాకా ఉన్నాడు.

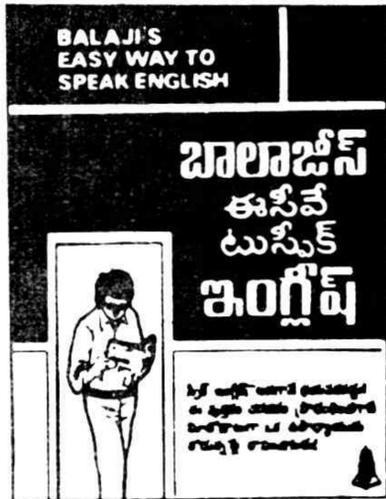
ఆ ఉదయమే వచ్చారు వాళ్ళు. వారం రోజుల ముందునుంచి చెప్పున్నారట-చెల్ల కాయలన్నీ కోయించేసేరు. దొరు వు లో తామరాకులు పూలతో సహా పీకేశారు. చేపలు పట్టేశారు. దొరువు పూడ్చేశారు. లారీలతో రాయి దిగింది."

"మరి ఆతనేం చేశాడు?"

"ఏం చేస్తాడు చిట్టి! మతిపోయినవాడిలా అలా ఆ మూల వేవచెట్టుకింద కూచున్నాడు. సాయంత్రం దాకాను. నాకు భయం వేసింది. "వీర్రాజూ! కొద్దిగా అన్నం తిను వచ్చి" అన్నాను. "వద్దు తల్లీ ఆకలిలేదు" అన్నాడు. యుషిలా కనిపించాడు. అంతే! ఆ తర్వాత మళ్ళీ కనిపించలేదు."

నాకు మావయ్య గుర్తొచ్చాడు. జీవిత కాలం చాలా భాగం ఏజనీ ఆడవుల్లో గ్రామాధికారిగా గడుపుతున్న మావయ్య- తను అనేవాడు- "ఒరే అబ్బాయి! ఈ కొండ వాళ్ళు యుషీళ్ళరులు రా! రాగ ద్వేషాలు లేవు వీళ్ళకి-" అని ఆ కొండ జాతి వ్యవసాయ జీవనం చేస్తున్న ప్రజల ప్రేమాభిమానాలతో నిండిన తన అనుభవాలు. అలా

సులభముగా ఇంగ్లీషు మాట్లాడుటకు

బాలాజీస్ ఈసీవే టు స్పీక్ ఇంగ్లీష్

బడిలో చదువుకునే విద్యార్థి, విద్యార్థిని, ఇంగ్లీషు చదివినా వ్యాకరణ సంశయము గలవారికి, వ్యాకరణ లోపములు లేకుండా సరళముగా ఇంగ్లీషు మాట్లాడుటకు, వ్రాయుటకు, నేర్పించుటకు ఉపకరించే పుస్తకం!

ఉచ్ఛ్వాసాలు, వ్యాకరణములు, ఇంగ్లీషులో వ్యుత్పన్న పదజ్ఞానము లేనివారికి తెలుగు విద్యార్థికి వ్యాకరణబద్ధంగా ఇంగ్లీషు నేర్చుకొనుటకు ఇది ఒక మంచి సాధనము!

ఈ పుస్తకం చదివడం ప్రారంభించగానే మీ తెలుగుగా ఒక ఉపాధ్యాయుడు తోడున్నట్లు భావించగలరు!

మీ ఊరిలోని ఆర్. బుక్ షాపులలోను లభిస్తుంది. వెల. రూ. 19-50

బహుముఖము:

బాలాజీ పబ్లికేషన్స్
103 పైక్రోఫ్ట్ రోడ్, మద్రాసు-600 014.

BALAJI PUBLICATIONS
103 PYCROFTS ROAD
MADRAS 600 014

devi 16

ఎన్నో రాత్రులు చెప్పేవాడు. ఆ నాడు ఎంత ఉత్తేజం-!

—“నా కు భూస్వామ్య దౌర్జన్యాలు, శ్రామికశక్తి— ఇవేవీ తెలియవు చిట్టి! అలాగే నువ్వు ఆర్థం కాలేదు. కాని—ఇంత అన్యాయం జరుగుతుంటే— ఎవరికీ ఇది అన్యాయంగా కూడా తట్టలేదు. నేను విచ్చి దానిలా కనిపించేను తప్ప.”— లక్ష్మీనుంచి ఇంకా అడిగి తెలుసుకున్న విషయాలివి. ఇరవై యేళ్ళక్రితం ఎవరివో పొలాలు—ఆ పొలాల్లో పనిచేసి జీవించిన వంశంలోవాడు వీర్రాజు. కొంత కాలం తర్వాత వాటిని సైట్స్ కింద విడదీసి అతితక్కువ ధరలో అమ్ముకోవడం జరిగింది. అయితే ఈరోజు వందల రెట్లలో ఊహించనంతగా దాని ధర పెరిగింది.

ఎవరెవరో కొనుక్కున్నారు. చేతులు మారాయి. పాపం వీర్రాజుకి ఇవేమీ తెలియవు.

వీర్రాజు పెంచిన చేపాకి తెలియదు. చాలా కాలానికి నీళ్ళలోంచి గట్టున వద్ద చేపాకి—

వీర్రాజుకి లేదా గుర్తించనిది లక్ష్మీ ఒక్కతే. “చిట్టి! ఇంత ప్రాక్టికల్ గా నాకు తెలిసే దాకా నిన్ను గుర్తించలేకపోయాను. నువ్వు వీరుడివి—నేను నీ కోసమే పుట్టాననుకునే దాన్ని కాని నువ్వు మాత్రం దేశం కోసం పుట్టావు. వెళ్ళిరా!” అంది

వచ్చేస్తుంటే మామ్మగారు—వలకరించింది. “బాబున్నావా? ఇంత దాకా ఎంతో భయంగా ఉండేది వంటరిగా ఉండడానికి. ఇప్పుడు గొప్ప నిశ్చింత. చూశావుగా. రెండంతస్తుల మీద లేచింది. పైన ఇంటివాళ్లు వుండి కింద ఆపీసుకి ఇచ్చారు పగలూ. రాత్రి. ఈ స్టూటర్లు—జీవలు—ఎంతో సందడి—భయమన్నది లేదు—” అలా ఏదో చెప్తూనే ఉంది ఆవిడ.

ఆ మనుషుల మధ్యలో వీర్రాజు, లక్ష్మీ లాంటి వాళ్ళెలా బతుకుతారు?

వీర్రాజుకు నా కన్నుల్లోనూ, లక్ష్మీకి నా గుండెల్లోనూ ఎర్ర కలువ ల్లి చూపించనా : : :

సుఖోపియోలు

ప్రజలు ప్రభుత్వాన్ని సమర్థించాలిగాని ప్రభుత్వం ప్రజలను సమర్థించ గూడదు.
—గ్రోవర్ క్లెయివ్ లాండ్

బంగారంలో ప్రతి నన్నుని తీగకు వియవ వున్నట్లే, జీవితంలో ప్రతి క్షణానికి వియవ వున్నది.
—యాసన్

దుఃఖితులను ఓదార్చమని భగవంతుడు కాలాన్ని నిర్దేశించాడు.
—జౌబర్ట్

ఏకాకిగా నిలిచి వుండేవాడే ఈ ప్రపంచంలో కెళ్లా మహా బలవంతుడైన మనిషి.
—ఇబ్నెస్

లోభ మోహాన్నిటి నుంచి మనిషిని కాపాడే శక్తి ప్రార్థన కుంది.
—బెర్నార్డ్

ఆరోగ్యం కోసం మందుల్ని పరిమితంగా తీసుకుంటాం. పరిమితంగా భోజనం చేస్తే ఆరోగ్యంగానే వుంటుంది.
—స్కెల్టన్

పెద్దగా ఆరచి తన వాదాన్ని నమ్మించాలని చూసే వాని వాదం ఎప్పుడూ బహిష్కారంగా వుంటుంది.
—హెర్బెర్ట్

గ్రీకు శిల్పాలన్నీ రేఖాగణిత ఫలితాలే.
—ఎమర్సన్

ప్రణాతిని అతిక్రమించడమే జ్ఞానం.
—జార్జి శాంతాయన

త్రీని త్రీగా గౌరవించడంకంటే త్రీ ఎక్కువగా ఏమీ కోరదు.
—బోనీ

సేకరణ :
అదుసుమిల్లి శ్రీలక్ష్మి, ఎత్తోండ